

KI bij gesynchroniseerde natuurlijke tocht

Vertaald uit een artikel van Bernard Griffoul in *La Chèvre*

Middels een strak lichtprotocol gecombineerd met het bok-effect, lukt het twee Franse broers om nagenoeg alle volwassen geiten op natuurlijke ritsigheid te insemineren binnen een periode van tien dagen.

De broers Hervé en Samuel Solignac zijn geitenhouders in het Franse departement Lozère en ze hebben een passie voor techniek en voor geitengenetica. Toen ze de boerderij omzetten naar biologisch – in 2012 begonnen ze biologische melk te leveren – stond het buiten kijf dat ze de genetische vooruitgang die ze hadden geboekt in de jaren ervoor niet wilden verliezen door te stoppen met insemineren. Bovendien wilden ze melk blijven leveren aan de Laiterie de la Lémance in periodes dat de fabriek melk tekort heeft, en dus wilden ze de geiten buiten het natuurlijke dekseizoen drachtig hebben.

Lichtprotocol bleef

Het bedrijf van de broers produceert 320.000 liter melk met zo'n 430 geiten, waarvan tweederde Saanen, eenderde Alpines. Toen ze gangbaar boerden pasten ze al een lichtprotocol toe op de geiten. De helft werd rond 20 maart geïnsemineerd met behulp van een hormonale behandeling zonder melatonine, omdat rond dat tijdstip de dagen beginnen te lengen. De andere helft werd gedekt door een bok. "We hebben samengewerkt met ki-coöperatie Coopelso om het protocol goed te implementeren", vertellen de ondernemers. "Het was een gok. We wisten dat het mogelijk was om buiten het seizoen op natuurlijke wijze lammeren te hebben. Dan doet de bok het werk. Maar we hadden geen ervaring met kunstmatige inseminatie." Experimenten met gesynchroniseerde inseminatie bij natuurlijke tocht waren uitgevoerd, maar nooit op de schaal van een geitenhouderij met enkele honderden geiten. Het lichtprotocol is ongewijzigd gebleven. De lange dagen zijn van 15 of 20 oktober tot

15 januari met continue verlichting tussen 6 en 22 uur voor alle geiten. De literatuur raadt een luxintensiteit aan van 200 lux op ooghoogte van de geiten, maar dat is in de stal moeilijk te realiseren, vinden de fokkers. "Maar op geen enkele plek in de stal is het aantal lux minder dan 100." De korte dagen beginnen op 15 januari. Tijdens de ochtendmelking zorgen de geitenhouders ervoor de lampen niet aan te laten. De vijftig bokken worden verplaatst naar een

gebouw ver van de geitenstal. Zij worden ook geflusht: om de vruchtbaarheid te bevorderen wordt het rantsoen energierijker. Dit gebeurt niet door de brok geconcentreerder te maken, want dan zijn de broers bang voor verzuring, maar door minder eiwit te gaan voeren waardoor de verhouding energie-eiwit verandert ten gunste van energie. Een maand voor de inseminaties krijgen de bokken 500 gram voer per dag, waarvan de helft brok en de helft mais.

Foto: La Chèvre

De broers Hervé en Samuel Solignac zijn best trots dat ze zo'n goed resultaat hebben geboekt met ki.

Goed voor de sector

Moet je als biologische geitenhouder je geiten wel buiten het natuurlijke seizoen om drachtig willen maken en tegen de natuurlijke cyclus ingaan? “Ja”, zeggen Hervé en Samuel Solignac zonder twijfel. “Door buiten het seizoen melk te leveren kunnen we de sector steunen”, zegt Samuel, lid van het directiecomité van Chèvres bio France. “Om aan biologische distributienetwerken te kunnen leveren, moet je grote volumes kunnen leveren en het jaar rond”, vindt Samuel. “Als dat niet gebeurt, zal de vraag buiten het seizoen worden ingevuld met geïmporteerde producten, want enkel het fokken in het natuurlijke dekseizoen levert niet genoeg melk om aan de behoefte te voldoen in de herfst en winter.” Voor de gezondheid van de lammetjes zien de broers de lammeren ook liever geboren worden in september dan in de winter als het koud en nat is.

Fotos: La Chèvre

De verlichting gebeurt door verschillende type lampen: inductieverlichting, natriumlampen, ledlampen. Voor de start van de lange dagen worden ze schoongemaakt en gecheckt met een luxmeter.

Strak protocol

Het begin van de inseminaties is altijd op de dinsdag die het dichtst bij 20 maart ligt. Veertien dagen eerder zijn de bokken in contact gebracht met een kleine groep geiten om hun lust op te wekken. Zeven dagen voor de eerste dag van inseminatie worden de bok-

inseminaties worden gedaan om 14 uur bij de geiten die de voorgaande dag vanaf 8 uur tot dezelfde dag om 8 uur zijn gedetecteerd en dus gemarkeerd. Ze worden dus binnen 6 tot 30 uur na detectie geïnsemineerd. De literatuur adviseert tussen 12 en 24 uur. “Wij zijn een bedrijf en geen experiment”, zeggen

procent rits binnen de geplande tijd is het laagst – maar ook dat blijft knap.

Het slagingspercentage van de kunstmatige inseminatie van ongeveer 60 procent is gemiddeld. Bij de overige 40 procent van de geiten, die dus niet drachtig blijken na drachtigheidscontrole, komt de bok te lopen.

Meerwaarde

Hoewel de melk de broers meer oplevert (939 euro per ton in 2017; voor een gemiddeld bedrijf 850 euro), heeft het aflammeren buiten het seizoen zijn prijs. Ze moeten meer bokken aanhouden en een melkproductieverlies accepteren van 10 tot 15 procent. “Houd ook rekening met een lagere vruchtbaarheid (85 procent) door de langere lactaties en een vertraagde reproductie bij een deel van de eerstejaarsgeiten. De geiten worden twee maanden drooggezet; vanaf 15 juni als het aflammeren vanaf 15 augustus start. Lege geiten (echografie rond 25 mei) gaan in lange lactatie tot het volgende jaar. De eerstejaarsgeiten die niet drachtig worden blijven in de kudde en gaan rond 15 oktober onder de bok. Als deze dieren vervolgens rond maart aflammeren, maken ze een anderhalf jaar lange lactatie door en gaan naar de groep geiten die hun natuurlijke productiecyclus volgen. Het melken stopt dus nooit volledig. Voor Hervé en Samuel Solignac compenseert de plus op de melkprijs deze ‘beperkingen’.”

94 procent van de geiten in 8 dagen geïnsemineerd

ken geïntroduceerd bij de kudde geiten. De jaarlingen worden in groepen van 12 tot 13 dieren bij een bok gezet om ze op natuurlijke wijze drachtig te krijgen en precies te weten wie de vader van hun lammeren is. Dit jaar, in tegenstelling tot eerdere jaren, zijn alle volwassen geiten geïnsemineerd. De bokken krijgen een schort voor en blijven bij de geiten om ritsigheid op te wekken. We zetten een bok bij twintig geiten, maar de bok wordt elke dag gewisseld”, aldus de broers.

Zeven dagen na de introductie van de bokken in de groep te insemineren geiten, worden de schorten voorzien van markers om tocht te detecteren. De inseminaties starten de volgende dag en gaan zo’n tien dagen door. Die

Hervé en Samuel. “Om die aanbevolen tijd te halen, zouden we twee keer per dag moeten insemineren. Dat gaan we niet doen.”

De resultaten die de broers halen met dit protocol zijn uitzonderlijk. Van de volwassen geiten, allemaal op kunstmatige inseminatie gezet, werd 94 procent binnen acht dagen na hun ritsigheid geïnsemineerd, met een piek op de tweede dag. De broers waren zeer tevreden met dit percentage. “Toen hebben we de bokken bij de overgebleven 23 geiten gezet. 19 daarvan werden binnen twee dagen rits”, vertellen ze.

Dus bijna 100 procent van de ritsigheid vindt plaats binnen de oorspronkelijk geplande tijd van 10 dagen. Zo’n prestatie is uniek in Frankrijk. Er zijn ook mindere jaren – 87